

HITKÖZSÉGI HÍRADÓ

NEM AZ A ZSIDÓ, AKINEK A SZÜLEI AZOK VOLTAK, HANEM AKINEK A GYERMEKE IS AZ LESZ! (Simon Peres)

PURIM Komáromban

A Komáromi Zsidó Hitközség ezúton hív meg minden érdeklődőt purimi összejövetelére, melyet **2008.március 21-én, pénteken 18:00-kor** tartunk a Menház Zsidó Kulturális és Közösségi központban.

A péntek esti l'tentiszteletet Kozma Klein György úr vezeti. Az l'tentisztelet után ünnepi kiddus lesz, majd purimi műsorra kerül sor a Wallenstein Zoltán teremben.

Mindenkit sok szeretettel várunk!

Kozma Klein György, a Rabbiképző doktorandusza, elsőéves kántorjelölt a purimi (március 21-i), pénteki kiddus után dalokkal fűszerezett Purimspiel-t tart és másnap reggel a hetiszakaszt tanuljuk.

Kozma Klein György fiatalon dramaturgként és az „ÉS” kritikusaként dolgozott a nyolcvanas évek második felétől. Theodor Herzl egyik vígjátékát lefordította és megrendezte nemrég (a Bálint Házban és a Vidám Színpadon mutatták be), eközben a neve karikatúristaként is ismertté vált. Huszonöt éves kora után kezdett a zsidó őseivel is foglalkozni, héberül tanulni. Az azóta elmúlt majd húsz évben több esszéregényt is publikált a messianizmus és az avantgarde művészet kapcsolatáról, s judaizmus-történetből elvégezte a mesterfokozatot a CEU-n. Jelenleg oktatóként működik a 130 éves Rabbiképzőben, (melynek egyik alapítója szépapja, Löw Lipót főrabbi volt), és a lubavicsi Szabadegyetemen.

Melamed II.

„Közös tanulás a Menházban”. Bővebben a 6. oldalon.

A Melamed folytatódik

Március 22-én, ezúttal szombaton folytatjuk oktatási programunkat. A KZSH szállást tud biztosítani azok részére, akik a Shabatot városunkban kívánják tölteni (jelentkezés március 20-ig a titkárságon, vagy a kile@menhaz.sk címen).

A szombati program:

09:00-10:00 Hetiszakasz tanulás és bevezetés a szombati imák világába
10:00-11:00 A zsidóság alapjai – Shabati szokások, törvények – Turi Anett

11:15-12:15 Héber nyelv 3. – Turi Anett
12:15-13:00 Ünnepi kiddus a Wallenstein Zoltán teremben

Minden érdeklődőt szeretettel várunk!

Széder este Komáromban

A Komáromi Zsidó Hitközség idén is megrendezi hagyományos Széder estéjét, melyre **2008. április 20-án, vasárnap 18:00-tól** kerül sor a Menház Wallenstein Zoltán termében.

A kóser vacsorát Budapestről biztosítjuk. A részvételi díj szimbolikus 50 Sk vagy 400 HUF/fő. Jelentkezni 2008. április 11-ig lehet a KZSH titkárságán és a kile@menhaz.sk címen.

Gratulálunk

A Salgótarjáni Zsidó Hitközség a januárban elhunyt dr. Gótai László utódjaként **Tóth Klárát** választotta elnöknek. Az új elnökszónynak gratulálunk.

Budapesten megjelent **dr. Schöner Alfréd** főrabbi, az Országos Rabbiképző-Zsidó Egyetem rektorának új könyve „Égszínkék” címmel. A könyv tartalmazza a főrabbi úr Komáromban, a 2007. évi ENSZ Holokauszt napon elhangzott beszédét is.

Izraeli olvasóinktól úgy értesültünk, hogy a közelmúltban ünnepelték hatvanadik házassági évfordulójukat **Chava és Josef Lustig**, a cfáti emlékmúzeum alapítói. Ezúton is gratulálunk!

Programelőzetesek

Május 4-én, vasárnap 16:00-tól a budapesti **Pannónia Klezmer Band** lép fel a komáromi zsinagógában a Magyar Köztársaság Kulturális Intézete (Pozsony) támogatásával.

Május 18-án a Budapesti Zsidó Hitközség Frankel Leó utcai körzete látogat Komáromba.

Kérjük a támogatását!

Kedves Olvasónk! Kérjük, lehetősége szerint támogassa a Komáromi Zsidó Hitközség programjait, a HH megjelenését, épületeink, temetőnk felújítását. 2008. január 1-től támogatását az alábbi bankszámlaszámokra küldheti (támogatás személyesen a KZSH titkárságán és csekken is lehetséges): Korona és devizaszámlák egyaránt!

Belföldi átutalás Szlovákiából:

26384962/0900 – Slovenská sporiteľňa vagy
10103804/5200 – OTP Slovakia

Nemzetközi átutalás külföldről:

A KZSH címe: Židovská náboženská obec v Komárne, Eötvösa 15, 94501 Komárno, Slovakia

IBAN: SK0609000000000026384962 SWIFT: GIBASKBX

Bakunk címe: Slovenská sporiteľňa, Palatínova 33, 94501 Komárno vagy

IBAN: SK525200000000010103804 SWIFT: OTPVSKBX

Bankunk címe: OTP Slovakia, Záhradnícka 10, 94501 Komárno

Köszönjük!

Magyarországi olvasóink figyelmébe: Kedves Olvasónk!

Kérjük, hogy az egyházaknak adható személyi jövedelemadója 1 százalékát a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége (MAZSIHISZ) részére ajánlja fel a 0358-as technikai számon. A MAZSIHISZ rendszeresen támogatja a KZSH munkáját!

Faliújság rövid hírek

✦ A KZSH-t, a HH- és a Shalom klubot támogatták: Boldog Gyöngyi (Budapest), a Hanák család (Párkány), Frankl Pavol (Zsolna) és anonimitásukat kérő adományozók. Köszönjük!

✦ L. Juhász Ilona, a Fórum Intézet munkatársa könyveket ajándékozott a Spitzer Béla Kiskönyvtárnak. Köszönjük!

✦ Pályázati támogatásból további könyvek érkeztek februárban, melyeket a fogadóórákon kölcsönözhetnek.

✦ A KZSH felkérte Zsok Gizella könyvtárost, hogy a Spitzer Béla Kiskönyvtár rendszerezésénél nyújtson szakmai segítséget. A közös munka hamarosan megkezdődik.

✦ Folyik a Menház udvarának rendbetétele, reményeink szerint tavasszal már használhatjuk a kert rendezvényeinken. Kiürítettük ház udvarában az üresen álló lakást, melyet közösségi célokra kívánunk használni.

✦ Kérjük a KZSH tagjait, hogy a 2008. évre esedékes tagsági díjat szíveskedjenek befizetni.

Szolidaritás

Szolidaritásunkat fejezzük ki Dél-Izraelben élő olvasóinkkal, akiknek életét ezekben a napokban a Gázai övezetből kilőtt rakéták teszik nehezzé. Sok erőt kívánunk nekik!

Az NKA támogatásával

A budapesti Nemzeti Kulturális Alap-program pályázatán 400000 Ft-t nyert lapunk, a 2008. évi számok kiadására. Bízunk benne, hogy a támogatással újságunk még színvonalasabb lehet.

Hitközségi Híradó (Spravodaj) – a Komáromi Zsidó Hitközség lapja (mesačník ŽNO v Komárne). Alapítva 1996-ban (1996), **főszerkesztő** –
 séfredaktor: Paszternák Tamás (tamas.paszternak@menhaz.sk), Paszternák András (andras.paszternak@menhaz.sk), **munkatársak** –
 spolupracovníci: Haas Judit, Mgr. Piczek Ferenc, **tördelőszerkesztő** – grafická úprava: Saláth Richárd, **olvasószerkesztő** – jazyková korektúra: Vadász
 Magda (Budapest), Paszternákné Kertész Zsuzsanna (Komárom), **nyomtatás** – tlač: Silvester s.r.o., a **KZSH címe** – adresa ŽNO: Židovská
 náboženská obec, Eötvösa 15, 945 01 Komárno, Slovakia, tel.: 00421/35/7731-224, e-mail: kile@menhaz.sk, tel./fax: 00421/35/7725-355.
Regisztrációs szám: 3884/2008. **ISSN** 1337-091x. **Lapunk Önnek készült, kérjük ne dobja el!** S finančnou podporou Ministerstva kultúry
 Slovenskej Republiky – a Szlovák Köztársaság Kulturális Minisztériuma támogatásával.

STETL – a Hitközségi Híradó kulturális oldala

Az oldal a Szlovák Köztársaság Kulturális Minisztériuma támogatásával jött létre!

Áprilisban Komáromba érkezik az Anna Frank kiállítás

Beszélgetés Nagy V. Ritával

A magyarországi holokauszt történetének oktatása, kutatása, emlékének megőrzése a legfőbb feladatai a Páva utcai Holokauszt Emlékközpontnak. A nemzeti intézményt a Holocaust Dokumentációs Központ és Emlékgyűjtemény Közalapítvány tartja fenn, amelyet a Magyar Köztársaság Kormánya alapított. Az Emlékközpont sokoldalú tevékenységet végez azért, hogy a faj, vallási és politikai alapú üldöztetést, a zsidóságot, a romákat sújtó népirtást és következményeit a magyar múlt tragédiájaként, az európai történelem és a kultúra vereségeként, szégyenteljes fejezeteként mutassa be. Az európai emlékezet kultúrához hasonlóan Magyarországon is el kell érni, hogy a holokauszt a magyar történelem, a kollektív emlékezet részévé váljon, az ártatlanul üldözött és megölt magyar állampolgárok emléke fennmaradjon. Az Emlékközpont felelőssége, hogy a közvéleményt, elsősorban a fiatalabb generációkat, a diákokat a gyűjteményi anyagára, kiállításaira, és rendezvényeire építve tájékoztassa és oktassa a holokauszt valós történetéről, annak emberi, erkölcsi, kulturális és gazdasági következményeiről, minden tanulságáról. Az intézmény feladata a holokauszt történetének tudományos feldolgozása és bemutatása, valamint a történeti kutatás eredményeinek, a pedagógiai-módszertani tapasztalatainak átadása a hazai oktatás részére.

Áprilisban Komáromba érkezik az Anna Frank kiállítás. Mit kell tudnunk erről a tárlatról?

Az „Anne Frank- történelem a mának” kiállítás 2007 augusztusában nyílt meg Budapesten, a Holokauszt Emlékközpontban. A kiállítás célja, a holokauszt jelentésének ismertetése és jelentőségének értelmezése a mai világban, elsősorban a középiskolai tanulók számára, de az általános műzeumlátogató érdeklődését is figyelembe véve. Anne Frank élettörténete alkalmas arra, hogy elbeszélje a holokauszt történetét és bátorítsa a fi-

atalokat a múlt és a jelen átgondolására. A történelmen Anne Frank naplójának idézetei és a Frank családról készült fotók vezetnek végig a látogatókat. A kiállítás egyéni történeteket és szemtanúk beszámolóit hívja segítségül az olyan témakörök kiemelésére, mint az előítélet, a rasszizmus, a szélsőséges nacionalizmus, az üldöztetés, az ellenállás, az emberi jogok és a demokrácia.

Az Anne Frank utazó kiállítást eddig hatvan országban mutatták be. Több mint tíz millióan voltak rá kíváncsiak.

Merre járt eddig a kiállítás Magyarországon? Van valamilyen visszhangja?

A kiállítást az Emlékközpontban 2600 diák látta, Pécsen februárban 4000 középiskolás 28 iskolából. A látogató csoportok részéről az Emlékközpont pozitív visszajelzéseket kapott. A különleges tárlatvezetést a diákok nagy érdeklődéssel fogadták. Nagyon sok iskola több osztállyal is visszajött a kiállításra. A diák tárlatvezetők nagy lelkesedéssel vezették a csoportokat. A vezetések során egyre magabiztosabbak voltak, megtanultak csoport előtt beszélni, a csoportot irányítani. A látogatókban felkeltették az érdeklődést Anne Frank élete és naplója iránt. Jelenleg Hatvanban látható a kiállítás, majd Salgótarján, Komárom, Nagyatád, Győr, Sopron, 2009-ben Békéscsaba, Arad, Debrecen, Nyíregyháza, Miskolc, Zenta lesznek az állomások.

Hogyan választjátok ki a diákokat? Milyenek a tapasztalatok?

Az Anne Frank vándorkiállításához kapcsolódik egy oktatási projekt, ebben iskolai osztályok vesznek részt. A kiállítást a középiskolás kortárs vezetők mutatják be. A tárlatvezetést végző diákok oktatási programját az Anne Frank Ház biztosította, a Holokauszt Emlékközpont szervezésében. Iskolákban hirdettük a kortárs vezetés lehetőségét, így jelentkeztek a diákok. Budapesten 30 diák vezetőnk volt,

Pécsen 72-en vezettek a kiállításon. A kortárs vezetés módszere számos országban jól és hatékonyan működik. A hasonló korú fiatal vezetésével a látogató iskolások közelebb kerülnek a témához, jobban elgondolkoznak a kiállítás üzenetéről, könnyebben vesznek részt az interaktív tárlatvezetésen. A kortárs vezetőket a vidéki városokban egyetemisták képzik ki.

A diákok elmondták, nagy élmény volt számukra, ahogy látták a csoporton a változást, a közömbösségből a teljes figyelmet, és ahogy a diákok kérdéseket tettek fel nekik, kifejezték véleményüket.

A fiatal tárlatvezetők elmondták, nagyon megérintette őket Anne Frank élete, és lelkesedésüket a diák csoportoknak is sikerült átadniuk. A pécsi kiállítást megtekintette egy idős túlélő, Dr. Vidor Györgyné, aki annak idején auschwitz-i fogolyként maga is megélt a háború borzalmait. A kiállítás végén megköszönte a tárlatvezető diákok együttérző, hiteles magyarázatát.

Több Anna Frank kiállítás utazik egyidőben Közép-Európában. Milyen együttműködések léteznek a kiállítások szervezői között?

A kiállítás szlovák, cseh, lengyel és magyar verziója számos városban került bemutatásra. A négy ország a Visegrád Alap támogatásával határmenti városokban is bemutatja a kiállítást, 2008 áprilisában Komáromban és a szlovák Komárnoban. A kiállítás része egy új tábla, amelyen a figyelmet a négy szomszédos ország, a visegrádi térség: Lengyelország, Szlovákia, Magyarország és Csehország történetének erre a különleges szakaszára fordítottuk. A táblán bemutatjuk a fiatalok véleményét és nézeteit azokról a problémákról, amelyek ma a visegrádi országokban a társadalmi problémákhoz kapcsolódnak.

Komáromban hol, mikortól meddig látható a tárlat?

A kiállítás 2008 április 28-tól (megnyitó 11:00-tól), június elejéig látható a Jókai Mór Gimnáziumban, Komárom, Táncsics Mihály u. 32.

TRADÍCIÓ - a komáromi zsinagóga hitéleti oldala

Veró Tamás rabbi írása

Purim, az összefogás és a megmenekülés napja

Mottó:

„És a zsidóknak fény és öröm volt, vígság és dicsőség! - Így legyen mindannyiunknál!”

(Eszter könyve 8. fejezet, 16. vers)

A történet:

A héber dátum: Ádár hónap 14.

A purim a sok gyásznapi, mely a zsidóság több évezredes történelmét kíséri, mellett egy igazi hamisítatlan örömnappal.

Az ünnep történelmi hátterét Eszter könyvéből ismerhetjük meg, mely szerint időszámításunk előtt 470- körül Áhásvéros (görögösen: Xerxes) király uralkodásának idejében az ámálék népből származó főminiszter, Hámán, el akarta pusztítani a Perzsa Birodalom minden zsidó lakóját. Azonban a zsidó Mordeháj és unokahúga, nevelt lánya Eszter, meghiúsította Hámán gonosz tervét és megmentette népét a pusztulástól.

A sorsvetéssel (perzsa nyelven: PUR, ebből a szóból származik az ünnep neve) megállapított napon és a zsidók fegyverrel a kézben védték meg magukat és számoltak le ellenségeikkel, ahogyan Eszter könyvében is olvashatjuk.

A hagyományok:

Előírás, hogy purim ünnepén meg kell ajándékozni legalább egy embertársunkat kétféle dologgal, olyannal amely rögtön alkalmas az elfogyasztásra. Ezt az ajándékküldést hívjuk a közismert jiddis szóval sláhmónesznak (héberül: misloáh mánot). E kedves figyelmességre, kötelességre már Eszter könyvében is van utalás.

Azonban nemcsak ajándékot kell küldeni, hanem a rászorulókat is meg kell ajándékozni. Legalább két embertársunknak kell adni ajándékot, mely ez esetben lehet pénz is. E fontos előírást bölcseink szintén Eszter könyvében található mondatokra alapozzák.

Purimkor ünnepi lakomát (miste) kell tartani. A bibliai időben is díszes étkezéssel ünnepelték meg a megszabadulást.

E lakomákon bort is ittak, talán ezért rendelték el bölcseink, hogy „Minden ember köteles annyi bort inni, hogy ne tudjon különbséget tenni az átkozott Hámán és az áldott Mordeháj között!” - írja a Talmud, a Megilá traktátus 7b oldalán.

Purimkor szokás maskarákba, jelmezekbe öltözni, másnak látszani.

E jelmezek voltak a kellékei a purimi játékoknak (jiddisül: püremspil/purimspiel), előadásoknak is, a kimondottan e napra írt tréfás színdaraboknak. A purimi tréfák (stiklik) szinte előírászámba mentek e napon. Ekkor választották a purimi rabbit is, kinek joga volt akár a bevettől eltérő módon is magyaráznia a közösségnek a Szentírást.

Egyszóval purimkor majdnem minden meg van engedve, ami jólesik, persze a törvény keretein belül.

Az álarc viselésének másik okát abban is kereshetjük, hogy ez az egyedüli szentírási könyv, amiben Isten neve nem szerepel, ám mégis mindenhol ott érezzük az Ő óvó jelenlétét. A történesek álarcá mögül figyel bennünket.

Az ünnep üzenetei:

Purim és a zsidó történelem szorosan összefonódik, mert purim ünnepében benne foglaltatik a zsidóság eddigi sorsa, történelme is.

A Szentírásban olvassuk, hogy Hámán vérfürdőjétől a zsidók megmenekültek, de sajnos azt is tudjuk hány és hány Hámán előzte meg és követte őt? Hogy a szétszórtságban hány zsidó esett a gyűlölet áldozatául, sehol sincs feljegyezve.

Ezen üldözések folytán a zsidók erősebb összetartásra szorultak, mint más népek és bizonyos mértékben külön világot éltek. E külön világnak szeres része a purim örömnappal is.

Számunkra a sok-sok tanulság közül az egyik legfontosabb, hogy a zsidó szellemi és fizikai túlélés útja csakis az összefogás és a hagyományok megtartása lehet.

Néhány tanács a hölgyeknek:

A purimi sütemények között hagyo-

mányosan megtalálható a flódni (almával, dióval, mákkal és (szilva) lekvárral rétegezett sütemény), a kindli (mákos vagy diós tekercs "pólyásbaba" formában), a kráncli (tésztakarika, tojásfehérjéből készült habbal a tetején), valamint a legközismertebb purimi sütemény: a hámántáska (homen-tás, ozné Hámán). A hámántáska mákkal vagy (szilva)lekvárral megtöltött háromszögletű sütemény, mely alakjának és elfogyasztásának több magyarázata van. Az egyik magyarázat szerint a német mák (Mohn) és a táska (Taschen) szavak összevonása, héber névelővel ellátva (Há-Mohn-Taschen), melyben így szerepel a Hámán (Há-Mohn) szó is. Van oly vélemény is mely szerint Hámán süvegének volt ilyen alakja; mások szerint a halálra ítélték fülét akkoriban levágták (ozné Hámán = Hámán füle). Vannak kik úgy vélik, hogy a három szöglet a zsidóság három ősatyját jelzi, mert az ősök: Ábrahám, Jichák/Izsák és Jákob érdeme volt, hogy jött purimkor a segítség.

Történelmi érdekességek:

A purim szó és a hozzá kapcsolódó események a zsidó történelem oly szerves részévé váltak, hogy a különböző városok zsidó közösségei saját megmenekülésük napját is purimnak nevezték. Például: anconai purim (megmenekültek a földrengés pusztításától 1690-ben), budai purim (Páduában tartották annak emlékére, hogy 1684-ben a budai vár ostromának hírére a csőcselék megtámadta házaikat, de szerencsésen életben maradtak), tripoliszi purim (1793-ban a kalózok rabszolgákká tették a zsidókat, de csodásan kiszabadultak) stb.

Purim 2008. március 20-án csütörtökön este köszönt be, az ünnep 21-én este a Shabat bejövetelekor ér véget (ekkor mindenkit várunk a KZSH programján!)

Jövőnk, ami összeköt – a régió oldala

Rendhagyó történelemóra Nagymegyeren

Oktatva emlékezni

Évek óta visszatérő előadók vagyunk a nagymegyeri középiskolában. Varga László, az intézmény fáradhatatlan tanára szervezi ebben kisvárosban a

programkoordinátora a zsidó szokásokról, ünnepekről és történelemről beszélt. A másik teremben Varga tanár úr a nagymegyeri zsidó közösség múltját

Nagymegyeren már hagyomány a Holokauszt megemlékezés

megemlékezéseket fiataloknak és időseknek egyaránt. Az idei emléknapon százhusz diák vett részt, február 22-én, a tavaszi szünet előtti utolsó tanítási napon. Az intézmény igazgatóhelyettesének köszöntő szavai után Varga tanár úr szólt a programról. A négy csoport két állomáson haladt végig. Az első teremben Paszternák Tamás, a KZSH

ismertette saját kutatásai alapján. A diákok aktívan, sok kérdéssel és hozzászólással vettek részt a programban.

Az emléknap a városközpontban található Holokauszt emléktábla megkoszorúzásával ért véget.

Köszönet a szervezőknek, reméljük, jövőre is találkozunk Nagymegyeren!

P

A Shalom klub Komáromban

Hosszú ideje terveztük, most megvalósult. **Február 27-én** egy hely sem maradt üresen a budapesti Bálint Ház elől induló autóbusszon. A Kádár Kata által szervezett kirándulás számos programot tartogatott a budapesti Shalom klub résztvevő tagjainak. Az alig egyórás út után, melynek során a klub egyik tagjától szakszerű történelmi magyarázatot hallottunk, az első megálló a Monostori Erőd volt Dél-Komáromban, itt rövid sétát tettünk.

A Menházban már várták a csapatot. Haas Judit és Paszternák Zsuzsa készítettek elő a Wallenstein Zoltán termet, amely kicsinek bizonyult. A reggeli kávé és gyümölcs elfogyasztása után levetítettük Susi és Péter Scheiner Emlékezések a jövőért- zsi-

dók Komáromban című filmjét, majd megnéztük a zsinagógát és a Schnitzer Ármin Mikromúzeumot.

Az Európa szálloda éttermében volt az ebéd, Décsi Mária igazgató aszszony és munkatársai ezúttal is ízletes falatokról gondoskodtak.

A csoport együtt sétált be a belvárosba. A szabadidő vásárlásra és városnézésre is adott lehetőséget. Délután a Wallenstein Zoltán teremben Pasternák Antal elnök köszönte meg a látogatást és átnyújtotta a KZSH figyelmességét a Shalom klubnak. Kádár Kata is ajándékokkal felszerelve érkezett, egyben budapesti látogatásra hívta meg a KZSH-t.

Szép, tartalmas nap után indult vissza a busz Budapestre.

Az emlékezés koszorú

Részt vettünk

2008. február 13-án részt vettünk Galántán egy megemlékezésen, melyet a galántai közösség - „Zajin Adar” - vagyis Mózes születésének és elhalálzásának évfordulója alkalmából rendez. A galántai hitközség tagjai több évtizede folytatják azt a tradíciót, amit ősiek évszázadokkal ezelőtt vezettek be. A délelőtt folyamán a közösség férfi tagjai meglátogatnak minden zsidó házat, ahol süteményrel és üdítővel várják őket. A délután közös megemlékezést tartanak, erről a napról melyen nemcsak saját tagjaik, de a szomszéd városok közösségei is részt vesznek. A megemlékezés folyamán szólnak néhány szót az ünnepről és imát mondanak az az évben Galántán és a szomszédos hitközségekben elhunytakért. Az ima után közös vacsorát tálalnak, mely előételként főtt tojásból és óriás zsemléből - úgynevezett - „lábelli-ből” áll. A főétel pedig diós hal, melyet minden évben Löwinger Blanka néni készít nagy gonddal. A jó étel, a környékről összejött családtagokkal és ismerősökkel való találkozás teszi nagyon kellemessé a délutánt. Ennek a napnak ilyen formában való megünneplése az egyetlen nemcsak Szlovákia területén, de egész Európában is, ezért mindig akad néhány külföldi résztvevő is. Köszönetet és elismerést érdemelnek a galántai közösség tagjai, vezetői és Blanka néni, hogy ezt a gyönyörű tradíciót így megőrizték.

Köszönjük mindnyájuknak

Haas Judit

Melamed II. – folytatódott regionális oktatási programunk

Második alkalommal találkoztak a tanulni vágyók 2008. február 24-én a Menház Wallenstein Zoltán termében. **Paszternák Tamás**, oktatási koordinátor köszöntötte a megjelenteket, akik közül többen most először látogattak el kulturális és közösségi központunkba. Az első órán **Turi Anett**, a budapesti Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem, judaisztika tanár szakos hallgatója, szlovák és magyar nyelven ismertetett meg bennünket a zsidóság alapművével, a Tórával. A résztvevők elismerően szóltak az oktató felkészültségéről és szlovák nyelvtudásáról. A kérésünkre követően szintén Anett vezetésével mélyedtünk el a héber nyelv rejtelmeiben. Sikeresen tud-

tunk építeni az előző foglalkozáson megszerzett ismeretekre. Rengeteg új szót tanultunk, s megismerkedhettünk az egyszerű mondatokkal is.

A délután első felében **Mgr. Viera Kováčová**, a beszercebányai Szlovák Nemzeti Felkelés Múzeumának munkatársa tartott előadást A szlovák zsidók tragédiája 1938-1945 címmel. Ismertette a korszak nagyvilágban zajló főbb eseményeit, a végső megoldásig vezető utat. Beszámolt a múzeumban folyó oktató, nevelőmunkáról is. Az előadást a Magyarországról érkezett vendégeinknek **Paszternák András** fordította.

A nap zárásaként egy nagyon érdekes, vetítéssel egybekötött bemutató-

kaphattunk képet a Szlovákiában feltehető zsinagógák állapotáról, jelen felhasználásukról **Dr. Maroš Borský**tól, aki a Synagoga Slovaca dokumentációs program elindítója. A Szlovák Zsidó Örökség Központ igazgatójával virtuálisan beutazhattuk az egész országot, megismerve számtalan zsinagóga történetét.

A résztvevők ezúttal is jelezték, hogy helyes döntés volt elindítanunk a MELAMED oktatási programot, mely legközelebb márciusban egy különleges pürimi péntek estével folytatódik. Az oktatási nap lebonyolításában **Haas Judit** és **Pasternák Antal** nyújtott segítséget.

p

Bemutatkozik Turi Anett

1987. január 25-én születtem Budapesten. A Kölcsey Ferenc Angol Tagozatos Általános Iskolába jártam, 6.osztályos koromig. Utána a Scheiber Sándor Gimnázium és Általános Iskolába jártam, ahol 2005-ben leérettségiztem. Jelenleg az Országos Rabbiképző Zsidó Egyetem (ORZSE) judaisztika tanár szakán vagyok 3.-os. Angolból középfokú, szlovákból felsőfokú nyelvvizsgám van, s tervezem hogy héberből is leteszem a közeljövőben a középfokú nyelvvizsgát.

A napokban sikeresen mutatkoztál be Komáromban a Melamed program előadásain. Hogy éreztél magad nálunk?

Nagyon jól éreztem magam, most másodszor jártam Komáromban, először a Bethlen téri közösséggel jártam itt, s most én is az előadók között voltam. Meglepődve tapasztaltam hogy sok érdeklődő jött el az előadásokra. A légkör nagyon bensőséges, családias volt. Izgatottan várom a következő Melamed programot.

Miért választja ma egy fiatal lány hivatásának a judaisztika tanárságot?

Mivel zsidó gimnáziumba jártam, s nagyon érdekelt a zsidó vallás és a héber nyelv nyilvánvaló volt számomra, hogy a jövőben is szeretnék valami hasonlóval foglalkozni. A gimnáziumi tanáraink is azt javasolták, hogy ezen a

pályán folytassam tanulmányaimat, mert látták, hogy nagy türelmem és kitartásom van a gyerekeknél.

Nagyon jól beszélsz szlovákul. Hol tanultál?

Anyukámtól tanultam meg szlovákul. Ő Trencsénben született, Szlovákiában végezte el az egyetemet. Nagyszüleim és rokonaim is Trencsénben és Nyitrán laknak. Minden iskolai szünetet Szlovákiában töltöttem. Sok barátom van Trencsénben akikkel csak szlovákul tudok beszélni, ez elősegítette a nyelv elsajátítását.

Milyen terveid vannak a jövőre nézve? Szeretnéd-e judaisztika tanári munkádban használni a szlovák nyelvtudásodat?

Az egyetem elvégzése után szeret-

nék tanítani a Scheiber Sándor Gimnáziumban, szeretném megszerezni a doktorátust, és szeretnék elvégezni még egy egyetemet, a régészetet, kriminológiát, médiaszakot vagy tolmács szakot.

Közeledik Purim. Mit jelent számodra, hogyan ünnepeled?

A Bethlen téri közösség tagja vagyok, eddig minden évben az ottani Purimon vettem részt, idén nem veszek részt az ottani Purimon, mert az ORZSE-n a Megila felolvasása után rendezünk egy Purimspiele-t, ahol én leszek Eszter királynő. A Bethlen téri közösség pürimi ünnepe minden évben vidám és emlékeztető volt számomra, a Benjámin óvodások és a Scheiber iskola kisdíákjainak szereplései miatt. Ezen az ünnepen nagyon sok gyermek van a zsinagógában, akik Hámán nevének hallatára hangos ricsajt csapnak. Számomra Szimchat Tóra mellett Purim a legkedvesebb ünnep.

Hogyan látod a zsidó közösségi élet jövőjét Budapesten és azon kívül?

A budapesti és vidéki zsidó közösségi élet is kezd fellendülni. Egyre több fiatal jár rendszeresen zsinagógába, sok a zsidó vallás iránt érdeklődő. Úgy látom, hogy egyre többen vannak olyanok, akik miután megtudják, hogy zsidó származásúak, keresik gyökereiket, és megpróbálnak visszatérni a zsidó vallás gyakorlásához illetve megismeréséhez.

Kile Kaleidoszkóp

Lecsapott a vihar

2008. március 1-jén az Európán végigsöprő Emmának elnevezett orkán Komáromot sem kímélte. A délutáni órákban riasztották a hitközség vezetőit, hogy egy hatalmas fa kidőlt a temetőből az Aranyember utcára, ledöntve jó néhány sírkövet, s mintegy hat méterrel letarolva a temető kerítését. A szélvihar károkat okozott a ravatalozó nemrégiben felújított tetőszerkezetében és az Eötvös utca 9-es lakóház kéményeiben. A KZSH vezetősége intézkedik az okozott károk helyreállítása érdekében. A kár több százezer koronára tehető, mely felboríthatja közösségünk 2008-ra tervezett költségvetését.

Temetői hírek

Megkezdődött a temetőbe vezető új vízvezeték szerelése. A rendszer elkészülte után átadjuk a temetőgondnoki lakást.

A temető tavaszi karbantartása április 1-jén kezdődik.

Kérjük a hozzátartozókat, hogy az erre az évre esedékes temetőgondozási díjat (300 Sk/sír, dupla sírok esetén 500 Sk/sír) minél hamarabb rendezni szíveskedjenek.

Az Élet Menete

Továbbra is lehet jelentkezni (április 12-ig) az auschwitzi Élet Menete programra. Rászoruló olvasóinknak támogatást tudunk biztosítani. Célunk, hogy minél többen ott lehessünk Lengyelországban. Jelentkezni és támogatást kérni a KZSH titkárságán és a kile@menhaz.sk címen lehet!

A KZSH a budapesti Az Élet Menete Alapítvánnyal közösen emlék utat szervez a lengyelországi Auschwitz-Birkenaubába, Jom Hasoah a Holokauszt emléknapja alkalmából. Vegyen részt Ön is ezen a különleges programon 53 ország képviselőivel együtt.

Programtervezet:

Április 30. szerda

19:30 Indulás Komáromból Budapestre

21. 00 Érkezés Budapestre, a Dohány utcai zsinagógához, csatlakozás a többi résztvevőhöz

22. 30 Indulás

Éjszaka az autóbuzson, pihenők igény szerint

Május 1. csütörtök

08. 00-08. 30 Érkezés az Auschwitz-i táborhoz

09. 00 Reggeli a Múzeum várójában

09. 45 Az Auschwitz haláltábor megtekintése

11. 30 A 18-as számú Magyar barakk előtt megemlékezés

13. 00 Indul AZ ÉLET MENETE, át-

Köszönet a városnak

A Menház falán elhelyezett emléktáblák januári megrongálása után a KZSH levélben fordult dr. Bastrnák Tibor polgármester úrhoz, a Štúr utca közvilágításának megoldása érdekében. A város vezetése példás gyorsasággal oldotta meg a problémát- ezúton is köszönjük, ma már lámpa világítja meg a táblákat. Bízunk benne, hogy további rongálások így nem lesznek.

Erdélyi látogatók

Az érsekújvári Holokauszt emlékmű avatására (az eseményről az újság szlovák oldalain olvashatnak) átutazóban, meglátogatott bennünket a szatmárnémeti közösség két képviselője Décei Nicolae elnök és Dancu Pál úr. A vendégeket Paszternák Tamás kalauzolta a Menházban.

sétálunk a többi 53 Országból odaérkezőkkel közösen Birkenaubába

15. 00 Nemzetközi megemlékezés Birkenauban

16. 00 A tábor megtekintése

17. 30 Indulás vissza Komáromba

Május 2. péntek

05.00 - 06.00 között, érkezés Komáromba a Menház elé

Részvételi díj: 2200 Sk

Amely tartalmaz: 3 x kóser étkezést, oktatási anyagokat, egyen kabátot, táskát, orvosi felügyeletet, biztonsági személyzetet, idegvezetőt, csoportvezetőt.

Jelentkezés a KZSH titkárságán vagy a kile@menhaz.sk címen!

Macesz Maci és Sófár Süni kalandjai avagy az ifjúság oldala

Az Én választásom: Lauder Business School

2006 tavaszán, közel az érettségéhez egyik délután leültem és elgondolkodtam azon, vajon hol kellene folytatnom a tanulmányaimat. Hol vannak megadva azok a lehetőségek, amelyek elengedhetetlenek a kitöréshez, az átlagostól való eltéréshez, ahhoz, hogy maximálisan ki tudjam aknázni a bennem rejlő (és még talán felfedezetlen) lehetőségeket.

Ma, 2008 március 3-án itt ülök egy gyönyörű, felújított kolégiumban, Bécs 19. kerületében, és arra kell rájöjjenek, hogy jól döntöttem. Megtaláltam a számomra legmegfelelőbb helyet a jövőm megalapozására. Ennek neve: Lauder Business School.

Az iskola Bécs egyik legszebb részén helyezkedik el, egyik oldalról a város, másiktól a zöld dombok, parkok veszik körül. Az élményt csak fokozza, hogy a tanítás egy felújított Mária Terézia korabeli kastélyban folyik. Első látogatásom alkalmával valóban meglepett az addig nem tapasztalt különbség Ausztria és Magyarország között. Tiszta, gondosan kezelt épületek, kedves, segítőkész tanárok fogadtak. Úgy éreztem, mindenki azért van itt hogy, nekem segítsen beilleszkedni, megismerni a helyet. Hetvenötven kezdtek annak idején az első évfolyamot és mindannyiunkkal ugyanolyan odaadással törődtek. Ez 2 éve történt. Azóta az iskola bevezette a már jól ismert bolognai rendszert, és most már nem csak a Bachelor képzésre vesznek fel 60 tanuló, hanem 25 szerencsésnek lehetősége van egy magas fokú és elismert Master képzésen is részt venni.

A Lauder Business School-ban megtapasztaltam milyen az: ötvözni a zsidó vallást, szellemet a legmagasabb szintű üzleti tanulmányokkal. Itt az embernek lehetősége nyílik igénye szerint közelebb kerülni a vallásához a Jewish Leadership Program (JLP) keretében, mindamelllett az iskola fő funkciója az, hogy világszerte elismert, magas színvonalú üzleti diplomát adjon végzős diákjai kezébe.

A már említett JLP program, idén egyedülálló ajánlattal várja azokat a diákokat, akik a 2008-2009-es évfolyam hallgatói szeretnének lenni. Ezen program keretében, a zsidó tárgyak oktatása mellett, személyre szabott jelentős anyagi támogatást (ösztöndíj) is kapnak a jelentkezők, természetesen a rászorultság mértékével arányosan. Hogy egy példát hozzak fel:

Jelenleg évi 1000 Eurot fizetek tandíjként, amely fedezi a tanulásum, a szállásom és az étkeztetésem mind a két szemeszterre. A 2008-2009-es évfolyam-

Az oldal a Jewish Child's day támogatásával jött létre!

nak, lehetősége lesz akár az összköltség 90 %-át fedező ösztöndíjat kapni. Az összképet tovább javítja az a széleskörű nemzetközi, döntő többségében zsidó közösség, amellyel az iskola büszkélkedhet. A tanulók a világ minden részéről érkeznek, jelenleg több, mint 26 ország diákjai tanulnak együtt itt Bécsben az LBS-en.

Az iskolának sikerült megtalálni a megfelelő egyensúlyt a nagyobb fontossággal bíró szakmai tárgyak, a széles választékban tanulható nyelvek és a zsidósággal kapcsolatos tanulmányok között. Sokszor kell már az első évben is projekteken, prezentációkon együtt dolgoznunk, de az alkotás öröme mellett azért marad időnk szórakozni, sportolni és utazni is. Fontosnak tartom még megemlíteni, hogy az alaptanterven kívül az iskola rendszeresen szervez előadásokat, híres külföldi professzorok érkeznek, hogy megosszák velünk kutatásaikat, ismereteiket.

Végül de nem utolsósorban fontos megemlíteni azt, hogy az iskola minden zsidó ünnepet nagy rendezvénnyel fogad. Sok a közösségépítő program, ami nem csak azért jó, mert közelebb kerülünk egymáshoz, jobban hanem azért is, mert mindezt egy zsidó ünnep keretein belül tehetjük meg. Nagy eredménynek tartom, hogy van egy ilyen kezdeményezés itt Bécsben, Európa szívében, és minden arra utal, hogy ennek a mindannyiunk számára nyitva álló lehetőségnek, elsőprő sikere lesz az elkövetkező években a kitörni vágyó zsidó fiatalok körében.

A második évem felénél járva, teljes biztonsággal állíthatom, hogy akkor 2006 nyarán jól döntöttem amikor az LBS-t választottam.

David Köves

Az Élet Menete

ismét Budapesten!

2008. április 16.
szerda, 18.00

Találkozó:
**a Dohány utcai
Zsinagóga előtt**

www.eletmenete.hu

A holokauszt áldozatainak emléknapiján ismét fáklyás felvonulással emlékezünk az áldozatokra.

Klub Šalom...

(Pokračovanie zo strany 1.)

Po skoro hodinovej ceste, v priebehu ktorej odznela aj odborná historická prednáška nasledovala prvá zastávka v meste Komárom pri pevnosti Monostor.

V Menházi už bola Judita Haásová a Zsuzsanna Paszternáková, pretože pripravovali privítanie hostí v sále Zoltána Wallensteina, ktorá sa zdala byť malá pre toľkých hostí. Po káve a ovocí sme premietli film Susi a Petra Scheinera Spomienky pre budúcnosť - o židovskom Komárne. Nasledovala prechádzka po synagóge a návšteva

nášho mikromúzea Ármina Schnitzera. V tento slnečný deň sme obedovali v reštaurácii hotelu Európa, kde pani riaditeľka Mária Décsiová sa spolu so svojimi kolegami postarala o chutné jedlo.

Po obede bola prechádzka, hostia mali možnosť si prehliadnúť mesto a kúpiť si nejaké pamiatky. Po návrate do sály Zoltána Wallensteina prítomných pozdravil predseda ŽNO Anton Pasternák, poďakoval sa za návštevu a odovzdal darček od ŽNO pre klub Šalom. Aj Kata Kádár priniesla darčeky a zároveň pozvala ŽNO na návštevu do Budapešti. Autobus odchádzal so spokojnými hosťami do Budapešti.

Limmud Keshet 2008 ČR-SR

Milí újijníci 1990-2007,

v dňoch 7.-11. mája 2008 sa v Blansku na južnej Morave vďaka JOINT-u, ÚZ ŽNO v SR, ŽNO Bratislava a ďalším sponzorom uskutoční historické stretnutie, na ktoré Vás všetkých pozývame.

Určené je pre každého, kto v dobe existencie ČSÚŽM/SÚŽM bol (prípadne dodnes je) jej členom, ale aj pre Vašich partnerov a deti.

Okrem kontaktov so starými známymi a oživenia možno už zabudnutých spomienok čaká na účastníkov programu

Program pre intelektuálov, umelcov, športovcov, leňochov i deti.

Workshopy so zahraničnými i tuzemskými lektormi, od náboženstva po varenie, od literatúry po tanec.

Krásna krajina, lesy, rybník, cyklotrate, wellnes, bazén, tenisové kurty, príjemný hotel, bar, reštaurácia, terasa, detské ihrisko a stráženie detí.

Bližšie informácie nájdete na www.cr-sr.com.

Predpokladaná, už sponzorovaná cena bude približne 2500 - 3000 Sk na celú dobu (7.-11. mája 2008), v závislosti od počtu účastníkov a prípadných ďalších sponzorov. V cene je zahrnuté ubytovanie, plná penzia a program.

Upozorňujeme, že vzhľadom na obmedzený počet miest a upresnenie ceny pobytu je dôležitá predregistrácia na cr_sr@centrum.sk najneskôr do 15. marca 2008.

Víchrice vyčíňala aj u nás

Cez Európu sa prehnal 1. marca 2008 orkán nazvaný Emma ktorý nevynechal ani Komárno. V poobedňajších hodinách vedenie ŽNO obdržalo správu o tom, že víchrice neobišla ani náš cintorín na ulici Zlatého muža, kde vyvrátila strom, ktorý zničil niekoľko náhrobných kameňov a v dĺžke šiestich metrov aj plot cintorína. Víchrice neobišla ani obnovenú strechu novo rekonštruovanej márnice a komíny obytného domu na ulici Eötvösa. ŽNO okamžite zahájila opatrenia na eliminovanie škôd a na opravu. Škoda dosahuje výšku viac ako stotisíc korún, čo mimoriadne naruší náš rozpočet plánovaný na rok 2008.

TAGLIT- Birtright 2008 leto

Dovolujeme si Vás informovať o termíne letného Taglitu (cesty do Izraele, vek 18-26 let), ktorý sa uskutoční ve dňoch 11.-18.8.2008. Prosím pokiaľ o niekom viete, kto by sa rád zúčastnil, aby sa čo najdlhšie prihlásil (sochnut@volny.cz) S priateľským pozdravom,

Dani Kolský

Zúčastnili sme sa

Dňa 13.2.2008 sa v Galante konala spomienka na narodenie a úmrtie Mojžiša tzv. „Zajin Adar“ Galantská komunita oslavuje tento deň už dlhé desaťročia. Členovia komunity nadviazali na tradíciu svojích predkov z predchádzajúcich storočí. Muži v priebehu dopoludnia našťivía každú židovskú domácnosť, kde ich čakajú s pohostením. V popoludňajších hodinách sa koná stretnutie všetkých členov komunity a hostí zo susedných náboženských obcí. V príhovoroch sa hovorí o význame tohto sviatku, koná sa modlitba za zosnulých členov z Galanty a z okolitých ŽNO. Po odznení modlitby sa koná spoločná večera, ktorá pozostáva z predjedla čo predstavuje varené vajčičko a veľikánska žemľa tzv. "lábelli" a z orechovej ryby. Túto pochúťku už tradične pripravuje pani Blanka Löwingerová. Prijemná atmosféra pri stretnutí je umocnená dobrým jedlom a možnosťou stretnúť sa s ľuďmi ktorí sú nám blízki.. Táto ojedinelá tradícia oslavy tohto dňa je nie len raritou na našom malom Slovensku, ale je ojedinelá v celej veľkej Európe a tak nie sú výnimkou ani hostia zo zahraničia. Veľká vďaka za udržanie tejto krásnej tradície patrí všetkým členom galantskej komunity, jej vedeniu a aj pani Blanke.

Judita Haasová

Pochod života

Ešte sa do 12. apríla môžete prihlásiť na program Pochod života, ktorý sa uskutoční v Osvienčime. Záujemcom, ktorí sú na to odkázaní, môžeme poskytnúť podporu. Naším cieľom je, aby sme išli viacerí do Poľska.

Prihláška a žiadosť o podporu sa podáva na sekretariáte ŽNO alebo internetom na e-mailovej adrese kile@menhaz.sk!

Naša ŽNO spolu s nadáciou Pochod života organizuje z príležitosti pamätného dňa Jom Hasoah a Holokaustu spomienkovú cestu do Poľska, do Osvienčimu - Birkenau. Poďme spolu a zúčastníme sa na tomto zaujímavom programe spolu s predstaviteľmi 53 krajín sveta.

Návrh programu:

Streda 30. apríla

19:00 Odchod z Komárna do Budapešti
21:00 Príchod do Budapešti, k synagóge na ulici Dohány, stretnutie s účastníkmi pochodu
22:30 Odchod

Nočná cesta autobusom s prestávkami.

Štvrtok 1. mája

08:00-08:30 Príchod k tábore v Osvienčime
09:00 Raňajky v hale múzea
09:45 Prehliadka tábora smrti v Osvienčime
11:30 Spomienka pred barakom č. 18 - maďarský barak
13:00 Začiatok POCHODU ŽIVOTA, spoločná prechádzka s účastníkmi z 53 krajín do Birkenau
15:00 Spomienka v Birkenau
16:00 Prehliadka tábora
17:30 Návrat do Komárna

Piatok 2. mája

05:00 - 06:00 príchod do Komárna, k Menház

Účastnícky poplatok: 2200 Sk

Obsahuje: 3 x kóser stravu, písaný materiál, vetrovku, tašku, lekársku starostlivosť, bezpečnostnú službu, sprievodcu, vedúceho skupiny.

Slávnostné odhalenie

(Pokračovanie zo strany 5.)

Po predstavení diela Tibora Szilágyiho riaditeľkou Regionálneho kultúrneho strediska v Nových Zámkoch Martou Šimo-Svčekovou, pamätník obetiam holokaustu spolu odhalili primátor mesta, podpredseda vlády SR, veľvyslanec štátu Izrael v SR Zeev Boker, Čestný predseda ÚZ ŽNO v SR a predseda Židovskej náboženskej obce v Nových Zámkoch Tomáš Lang. Po odhalení pamätníka zaznela zádušná modlitba podľa židovskej liturgie v aramejskom jazyku EL MALE RACHAMIM v podaní hlavného kantora Rabínskeho seminára Židovskej univerzity v Budapešti Emila Tótha. Po ňom nasledovala spoločná modlitba za zosnulých Kadiš. K spoločnej modlitbe sa pripojili všetci prítomní, každý vo svojom jazyku, podľa svojej viery a presvedčenia. Položením kvetov alebo kameňa spomínania, prítomní vzdali úctu pamiatke obetí holokaustu. V závere podujatia predseda ŽNO upriamil pozornosť účastníkov slávnostného zhromaždenia na skutočnosť, že priestransvo okolo práve odhaleného pamätníka je pomenované podľa vynikajúcom jazykovedcovi a etymológovi Ernestovi Kleinovi. Rodákovi zo Satu Mare (Rumúnsko), ktorý v našom meste od

roku 1929 pôsobil ako hlavný rabín neologickej židovskej náboženskej obce šesťnásť rokov. Poďakoval sa prítomným za to, že svojou prítomnosťou prispeli k dôstojnosti tohto podujatia a vyjadrili svoje občianske presvedčenie o podpore tolerancie a boli účastníkmi odhalenia pamätníka, ktorý bude navždy pripomínať najväčšiu genocídu v dejinách ľudstva a jej obeť z nášho mesta.

Dôležitosť podujatia potvrdili svojou prítomnosťou okrem už spomenutých osobností: Charge d'affaires Rumunskej republiky v SR George Anghel; radca veľvyslanectva USA na Sloven-

sku Laurence R. Silvermann; primátor mesta Satu Mare (Rumusnko) Juliu Ilyes a predseda Židovskej komunity v Satu Mare Nicolae Decsei; riaditeľ Múzea židovskej kultúry Pavol Mešťan; predstavitelia kresťanských cirkví v Nových Zámkoch; predstavitelia a členovia židovských komunit na Slovensku; poslanci mestského zastupiteľstva; poslanci vyšších územných celkov. Podujatie sa stretlo s mimoriadnym záujmom širokej verejnosti.

Mária Sternová

Slávnostné odhalenie pamätníka 2.

Pamätník obetiam holokaustu sa nachádza v Nových Zámkoch v Parku Ernesta Kleina. Je to dielo Novozámčana Tibora Szilágyiho. Jeho pamätníková plastika sa začala uplatňovať na našich verejných priestranstvách až po roku 1989. Autor vytvoril doposiaľ približne dvadsať monumentálnych diel pod jednotnou filozofickou koncepciou. Vyznáva trend jednoduchých kubických foriem prechádzajúcich až na hranicu minimalizmu, ktoré realizuje vo veľkorozmernom geometrickom tvare. Robustné hmoty zalamuje v nepravidelnej línii, čím vyžarujú jeho sochárske tvary veľkú silu hmoty, ktorú využíva na evokáciu sily odkazu. Tibor Szilágyi ako prvý sochár v bývalom Československu zrealizoval "Pomník obetiam holokaustu". Bolo to v r. 1991 v Dunajskej Strede.

Pri príležitosti slávnostného odhalenia pamätníka, som požiadala jeho autora Tibora Szilágyiho o predstavenie tohto diela.

– Realizáciou tohto pamätníka mesto Nové Zámky a potomkovia niekdajšieho novozámockého židovstva vzdávajú hold obetiam holokaustu. Zároveň slúži ako memento

pre súčasné a nasledujúce generácie nášho mesta, upozorňujúce na nebezpečenstvo utajovanej prítomnosti myšlienok, ktoré predchádzali to tragické obdobie a vyústili do genocídy nevinných. Samotný pamätník obsahuje tri prvky. Podstavec z prírodného kameňa v tvare rovnostranného trojuholníka. Na ňom je priečne umiestnený naklonený stĺp s pôdorysom rovnostranného trojuholníka, tiež z prírodného kameňa, na vrchole ulomený. Toto situovanie dvoch častí vytvára základný symbol židovstva - Dávidovu hviezdu. Ulomená časť symbolizuje takmer úplné zničenie židovstva v našom meste. Nové výhonky z bronz, vyrastajúce z ulomenej časti vyjadrujú skutočnosť, že tí, ktorí prežili holokaust, boli a sú schopní pokračovať vo svojom živote a prostredníctvom svojich potomkov sprítomňujú posolstvo otcov. V blízkej budúcnosti bude na pamätník vyrytý citát zo starého zákona z knihy Zachariasa 3:2 „Či nie je ono žriedlo, vytrhnuté z ohňa“ v štyroch jazykoch - v slovenskom, maďarskom, anglickom a hebrejskom.

Z akého materiálu je pamätník zhotovený a aké sú jeho rozmery?

– Rovnostranný trojuholník je zo svetlej žuly pieskovej farby - 160×160×160 cm, stĺp zo svetlej žuly pieskovej farby - 80×80×80 cm, výška 300 cm, výhonky z bronz, leštené a patinované - 50×30 cm. Celková výška pamätníka je 350 cm.

Mária Sternová

Slávnostné odhalenie pamätníka

V nedeľu 10. februára sa v Parku Ernesta Kleina uskutočnilo slávnostné odhalenie pamätníka obetiam HOLOKAUSTU, ktoré ako odznelo v úvode podujatia, sa vybudovalo na pamiatku našich voľakedajších spoluobčanov, ktorí po pokojnom spolunažívaní a účasti na hospodárskom, spoločenskom, kultúrnom a športovom živote mesta počas jedného storočia, boli od roku 1938 systematicky zbavovaní svojich občianskych práv, dôstojnosti a majetku, aby napokon boli v roku 1944 zbavení toho základného - ľudského života. Pamätník bude pripomínať nenahraditeľnú stratu, ktorú toto mesto v dôsledku šialenej rasovej politiky nacizmu a jeho prisluhovačov utrpelo. Slávnostný prejav predniesol primátor mesta Gejza Pischinger. V jeho prejave okrem iného odznelo: „27. januára uplynulo 63 rokov od oslobodenia najväčšieho vyhladzovacieho a koncentračného tábora počas II. svetovej vojny, Osvienčimu. Každých 24 hodín tu bolo zabitých 60 tisíc ľudí. Veliteľ Osvienčimu Höss tvrdil, že za celú dobu bolo v tábore zavraždených 2.500.000 ľudí a ďalších 500 tisíc zomrelo v dôsledku hladu a nemoci.

Preto sa Osvienčim stal akýmsi symbolom toho, čo v súčasnosti nazývame holokaust.

Žiaľ, aj z nášho mesta boli v júni 1944 vypravené dva vlaky, ktoré viedli do konečnej stanice smrti, Osvienčimu obyvateľov nášho mesta a jeho okolia, ktorí boli sústredení vo voľakedajšej Grünfeldovej tehelne pri Nitrianskej ceste.

Od konca II. svetovej vojny uplynulo 63 rokov a generácia, ktorá vo vojne stratila svojich najbližších, priateľov, susedov alebo známych už pomaly vymiera. Preto je mimoriadne dôležité využiť všetky možné prostriedky na to, aby ani po vymretí účastníkov tohto obdobia sa nezabudlo, aké hrozné veci dokážu ľudia vykonať ľuďom.

Aj dnes odhaleným pamätníkom vzdávame úctu našim židovským spoluobčanom a miliónom nevinných ľudí, starých, mladých, mužov, žien a detí, ktorých zavraždili v koncentračných táboroch. Zároveň, pre budúce generácie bude varovným prstom, mementom, aby už nikdy viac nepripustili, aby sa nacistické besne-

nia zopakovali. Preto treba už od útleho veku deti viesť k tomu, aby bdeli a akékoľvek prejavy intolerancie okamžite odmietali.

Holokaust, najstrašnejší zločin v židovských a pravdepodobne aj v ľudských dejinách vôbec, je udalosť, ktorá vrhá svoje tieň aj do súčasnosti, aj do budúcnosti. Nositeľ Nobelovej ceny Imre Kertész vo svojom slávnostnom prejave pri preberaní ceny potvrdil, že o holokauste nedokáže písať v minulom čase. Podľa výroku ďalšieho nositeľa Nobelovej ceny Alberta Einsteina „Svet je príliš nebezpečný pre život, nie kvôli ľuďom konajúcim zlo, ale kvôli tým, ktorí sedia a nechajú ich konať.“ Nie je totiž možné, aby

spoločnosť páchala zločiny bez aktívneho príspevku množstva jej prislušníkov.

Tieto výroky dvoch mimoriadne vzácných ľudí by sme mali mať vždy na zreteli.“

K slávnostnému zhromaždeniu sa prihovril aj podpredseda vlády Slovenskej republiky Dušan Čaplovič a čestný predseda Ústredného zväzu Židovských náboženských obcí v SR Pavol Traubner. Obaja rečníci sa vyjadrili o holokauste ako o najväčšej tragédii v histórii ľudstva a že je potrebné urobiť všetko preto, aby sa už nič podobné nikdy nezopakovalo.

(Pokračovanie na strane 6.)

Melamed II. – pokračuje regionálny vzdelávací program

24. februára 2008 sa už po druhýkrát stretli v Menház v sále Zoltána Wallenstein tí, ktorí sa chcú vzdelávať. Prítomných pozdravil koordinátor Tamás Paszternák, medzi nimi boli aj takí, ktorí boli prvýkrát v našom kultúrnom a vzdelávacom stredisku. Na prvej hodine poslucháčka fakulty judaistiky Židovskej univerzity v Budapešti Anett Turi vo dvoch jazykoch - v slovenčine a v maďarčine - oboznámila poslucháčov so základným dielom židovstva s Tórou. Prítomní sa s uznaním vyjadrili o dobrej pripravenosti - aj v jazykovej oblasti - poslucháčky. Po prestávke Anett pokračovala a poslucháči mali

možnosť sa zahĺbiť do tajomstiev hebrejčiny, pritom úspešne budovali na získaných poznatkoch. Naučili sa mnoho nových slov a už vedia používať aj jednoduché vety.

V prvej polovici poobedňajšieho zamestnania Mgr. Viera Kováčová, pracovníčka Múzea SNP v Banskej Bystrici prednášala o tragédii slovenských židov v období rokov 1938-1945. Hovorila o hlavných udalostiach tohoto obdobia vo svete, spomenula aj cestu vedúcu ku konečnému riešeniu. Referovala o vzdelávacej a výchovnej práci prebiehajúcej v múzeu. Prednášku pre poslucháčov z Maďarska pre našich hostí tlmočil András Paszternák.

Na konci dňa prítomní mali možnosť si pozrieť a vypočuť prednášku Dr. Maroša Borského o stave a využívaní synagóg na Slovensku. Dr. Borský je zakladateľom dokumentačného programu Synagoga Slovaca a je riaditeľom Slovenskej centrály pre židovské dedičstvo v Bratislave. Poslucháči spolu s prednášateľom mali možnosť virtuálne precestovať krajinu a pritom spoznať históriu synagóg.

Zúčastnení - ich počet sa blížil k štyridsiatym - aj teraz hovorili, že realizáciu programu MELAMED pokladajú za správny krok. Program bude v marci pokračovať so zaujímavým Purimovým večerom. Za prevedenú prácu ďakujeme Judite Haasovej a Antonovi Pasternákovi.

Synagógy...

(Pokračovanie zo strany 3.)

Verím, že aj komárňanská obec sa zapojí do nášho spoločného úsilia.

Aké plány máte v budúcnosti?

Od roku 2009 pripravujeme vzdelávacie aktivity pre mládež o židovskej minulosti našich miest, tak aby sme židovské pamiatky aktívne v rámci vybudovanej kultúrnej cesty zapojili do vzdelávacieho procesu. Podľa mňa

jedna z ciest vyučovania o holokauste je spoznanie pamiatok židovskej kultúry v našich mestách. Veď vstúpiť do opustenej synagógy je pre mnohých intenzívnejší zážitok ako čítať strohé texty v učebniciach.

Si aktívnym členom židovskej komunity v Bratislave. Ako vidíš súčasnosť a budúcnosť židovstva na Slovensku?

Ak boli deväťdesiate roky obdobím akejsi židovskej renesancie na Slovensku, kedy sa po desaťročiach pre-

Ďakujeme mestu

Po januárovom poškodení pamätnej tabuli na Menház sa obrátila naša ŽNO listom k primátorovi mesta dr. Tiborovi Bastrákovi so žiadosťou o vyriešenie verejného osvetlenia na Štúrovej ulici. Vedenie mesta mimoriadne rýchlo vyriešilo tento problém - aj z tohoto miesta im patrí vďaka - a dnes už naša tabuľa je osvetlená. Veríme, že v budúcnosti sa predídva vandalizmu.

Blahoželáme

Naši čitatelia z Izraelu nám oznámili, že **Chava a Josef Lustig** - zakladatelia múzea v Cfate - oslavovali šesťdesiate výročie svadby. Z príležitosti výročia im aj touto cestou blahoželáme!

Návštevníci z Rumunska – zo Sedmohradka

Z príležitosti odhalenia pamätnej tabule Holokaustu v Nových Zámkoch sa na oslavách zúčastnili dvaja zástupcovia z kile v Satu Mare predseda Décsei Nicolae a Dancu Paul, ktorí navštívili aj našu komunitu. V Menház ich doprevádzal Tamás Paszternák.

Solidarita

Týmto vyjadrujeme solidaritu našim čitateľom žijúcim v južnom Izraeli, ktorým sťažujú život rakety vystreľované z oblasti Gáza. Prajeme im mnoho síl!

budil židovský komunálny život, dnes môžeme jasne hovoriť o stagnácii. Mnohí mladí ľudia odišli z krajiny alebo nie sú aktívni vo svojich obciach. Musíme realisticky vnímať demografickú situáciu. Niektoré malé obce behom desaťročia zaniknú a budeme sa snažiť uchovať židovský život aspoň v Košiciach a Bratislave. Ja to pracovne označujem ako „Agenda 2020“.

STETL – kultúrna príloha Spravodaja

Synagógy na Slovensku

rozhovor s dr. Marošom Borským

Dr. Maroš Borský sa narodil v Bratislave a študoval dejiny umenia a judaistiku v Bratislave, Regensburgu, Londýne, Jeruzaleme a Heidelbergu. V rokoch 2001-2006 pôsobil ako kurátor v Slovenskom národnom múzeu-Múzeu židovskej kultúry, kde založil a viedol dokumentačný projekt synagóg na Slovensku, Synagoga Slovaca. Od roku 2006 je Dr. Borský riaditeľom Slovenského centra židovského kultúrneho dedičstva v Bratislave.

Zaoberáš so židovským kultúrnym dedičstvom na Slovensku. Ako vidíš stav synagóg a iných objektov v roku 2008?

Stav židovských pamiatok treba vnímať vo viacerých rovinách. V prvom rade ich musíme vnímať v kontexte demografickej reality slovenskej židovskej komunity. Až na pár výnimiek neslúžia pôvodnému liturgickému účelu. Je preto pozoruhodné, keď sa ich podarilo zachrániť a využívajú sa na kultúrne účely. Takto sa fungujú synagógy v Nitre, Šamoríne, Šahách, Trnave a čiastočne aj v Prešove (na ženskej galérii je expozícia Múzea židovskej kultúry). Iné synagógy opravili židovské obce: Košice - ortodoxná synagóga na Puškinovej, v Nových Zámkoch alebo Bratislave. Aj Vaša obec sa snaží zachrániť svoje pamiatky, máte novú strechu na Menházi a pripravujete ďalšiu obnovu.

Na druhej strane ale v porovnaní so susednými krajinami, Českou republikou a Maďarskom, na Slovensku zaostávame asi o desaťročie. Zrejme to bude kultúrnou politikou u nás, nefunkčnými grantovým systémom obnovy pamiatok. Chátra synagóga v Bardejove, Liptovskom Mikuláši, synagógu v Spišskom Podhradí sa ani po desaťročí rekonštrukcií nepodarilo dokončiť. Vrcholom obmedzenosti bolo, keď chcel bratislavský magistrát doslova vyhodíť expozíciu Múzea židovskej kultúry na ulicu a to aj za cenu medzinárodnej hanby pre Slovensko.

Aké trendy budú v ochrane a používaní budov dlho- a strednodobo?

Treba čeliť realite a preto hľadáme iné, dôstojné využitie pre bývalé objekty židovskej komunity. Ideálne na kultúrne účely, ale napríklad tu v Komárne obdivujem nesmierne citlivú rekonštrukciu bývalej ortodoxnej synagógy a jej začlenenie do objektov domova dôchodcov. Vždy si poviem, že aj keď neslúži ako miesto židovských modlitieb, pomáha ľuďom dôstojne prežiť starobu.

Čo je cieľom Slovenského centra židovského kultúrneho dedičstva?

Naším cieľom je pomáhať židovským obciam a iným inštitúciám pri záchrane židovského kultúrneho dedičstva na Slovensku.

Pred pár rokmi ste pustili Vašu databázu na Internete, prosím ťa aby si priblížil túto stránku čitateľom Spravodaja?

Na webovej stránke www.slovak-jewish-heritage.sk prevádzkujeme databázu židovských pamiatok na Slovensku. Sú tam umiestnené výstupy dokumentačného projektu slovenských synagóg "Synagoga Slovaca", ktorý sme realizovali v rokoch 2000-2006. Na webe sme sprístupnili dáta, vrátane fotografickej dokumentácie a plánikov vyše stovky synagóg. K nim priebežne pridávame cintoríny, pamätníky holokaustu a iné židovské objekty. Na stránku prichádza približne 1200

návštevníkov mesačne, asi 40 percent zo Slovenska.

Váš nový projekt je Slovenská cesta židovského kultúrneho dedičstva. Ako vznikol nápad? Aké objekty sú zapojené?

Myšlienka kultúrnej cesty sa zrodila počas dokumentácie synagóg, prípravy databázy židovských pamiatok a práce na knihe o synagógach. Odtiaľ bola logickým krokom otázka, ako sprístupniť, spropagovať a zachrániť tieto vzácne pamiatky. Na objekty umiestňujeme identifikačné tabule s logom slovenského židovského kultúrneho dedičstva a pripravujeme pre ne informačne letáky v slovenskom a anglickom jazyku. Projekt je súčasťou Európskych ciest židovského kultúrneho dedičstva pod patronátom Rady Európy. Na Slovensku ho zastrešili patronátom Minister kultúry a Ústredný zväz židovských náboženských obcí v SR. V súčasnosti sú jeho súčasťou synagógy v Bratislave, Šamoríne, Bardejove, expozícia Múzea židovskej kultúry a Chatam Soferov pamätník. V tomto roku plánujeme projekt rozšíriť o spoluprácu s ďalšími židovskými obcami a inštitúciami na Slovensku.

Cieľom je vytvoriť sieť dobre spravovaných a dôstojne využívaných synagóg a iných stavieb, ktoré budú prístupné verejnosti ako vzácne pamiatky židovskej kultúry na Slovensku.

(Pokračovanie na strane 4.)

Mimoriadna hodina dejepisu vo Veľkom Mederi

Spomínať a vyučovať

Už niekoľko rokov chodíme prednášať do strednej školy vo Veľkom Mederi. Ladislav Varga je neúnavným profesorom ktorý organizuje spomienky tak pre mladých ako aj pre staršiu generáciu. V tomto roku sa zúčastnilo na pamätnom dni dňa 22. februára viac ako stodvadsať študentov, napriek tomu, že to bol posledný vyučovací deň pred jarnými prázdninami. Po pozdravných slovách zástupcu riaditeľa školy prehovoril pán profesor Varga, a oboznámil prítomných s programom. Boli zostavené štyri skupiny, ktoré sa zúčastnili na dvoch prednáškach. V prvej sále programový koordinátor Tomáš Paszternák študentov oboznámil so zvykmi, sviatkami a základmi histórie židovstva. V druhej sále hovoril pán profesor Varga o vlastnom výskume týkajúceho sa histórie židovskej komunity vo Veľkom Mederi. Študenti sa aktívne zapojili do programu, podávali otázky.

Pamätný deň sa skončil kladením vencov v centre mesta pri pamätníku Holokaustu. Ďakujeme organizátorom a veríme, že sa aj na budúci rok stretne vo Veľkom Mederi!

Žiadame Vašu podporu

Zmena ČÍSLA ÚČTU!

Vážení čitatelia!

Prosíme Vás, aby ste podľa Vašich možností podporovali programy ŽNO v Komárne, ako aj vydávanie Spravodaja, údržbu budov a obnovu cintorína.

Od 1. januára 2008 môžete zasielať peniaze na nasledujúce účty (je možnosť platiť osobne na sekretariáte, ako aj poukázanie peňazí šekom):

Účty sú v Sk aj v devízach!

Poukázanie peňazí z územia SR:

26384962/0900- Slovenská sporiteľňa alebo
10103804/5200- OTP Slovakia

Poukázanie peňazí zo zahraničia:

Adresa: Židovská náboženská obec v Komárne, Eötvösa 15, 94501 Komárno, Slovenská republika

IBAN: SK0609000000000026384962 SWIFT: GIBASKBX

Adresa banky: Slovenská sporiteľňa, Palatínova 33, 94501 Komárno

alebo

IBAN: SK5252000000000010103804 SWIFT: OTPVSKBX

Adresa banky: OTP Slovakia, Záhradnícka 10, 94501 Komárno

Ďakujeme!

Krátke správy

✧ Podporovali ŽNO, Spravodaj a klub Šalom: Gyöngyi Boldog (Budapešť), rodina Hanáková (Štúrovo), Pavol Frankl (Žilina) a viacerí, ktorí žiadali anonymitu. Ďakujeme im!

✧ Ilona L. Juhász, pracovníčka Ústavu Fórum darovala knihy našej miniknižnici Bélu Spitzera. Ďakujeme!

✧ Obdržali sme ďalšie knihy z grantovej podpory, ktoré si v priebehu úradných hodín môžete vypožičať.

✧ ŽNO požiadala knihovničku Gizellu Zsok aby poskytla odbornú pomoc pri usporiadaní miniknižnice Bélu Spitzera. V najbližších dňoch sa začne odborná práca.

✧ Začali sme upratovanie na dvore Menház, plánujeme že na jar už budeme môcť využívať záhradu na usporiadanie rozličných akcií. Vedenie ŽNO prijalo uznesenie o tom, že prázdny byt na dvore bude uvoľnený a bude sa používať na ciele našej komunity.

✧ Prosíme členov našej ŽNO, aby si vyrovnali členské poplatky na rok 2008.

Správy z cintorína

Začali sa práce na vodovodnej prípojke do cintorína. Po ukončení sa odovzdá byt správcu, čím bude zabezpečené stráženie cintorína.

✧

Jarná údržba v cintoríne sa začne 1. apríla.

✧

Žiadame príbuzných aby, čím skorej zaplatili poplatky za údržbu cintorína (300 Sk/hrob, v prípade dvojitých hrobov 500 Sk/hrob).

Oprava

Vo februárovom čísle Spravodaja žiaľ zaúradoval tlačiarenský škriatok, čím sa vyskytlo niekoľko chýb v slovenskej verzii. Prosíme našich čitateľov, aby nám to prepáčili.

SPRAVODAJ ^{בה}

Purim v Komárne

ŽNO v Komárne Vás týmto srdečne pozýva na posedenie z príležitosti sviatku Purim, ktoré sa uskutoční v piatok **21. marca 2008 o 18.00** hod v Menház. Naša komunita uvíta sviatok piatkovou bohoslužbou, ktorú povedie pán György Kozma Klein.

Po bohoslužbe sa uskutoční v sále Zoltána Wallensteina kiduš a po ktorom nasleduje púrimsky program.

Očakávame každého záujemcu!

György Kozma Klein, je doktorandusom na Židovskej univerzite v Budapešti, kde zároveň je aj poslucháčom prvého ročníka na katedre kantorov. U nás vystúpi 21. marca po kiduši kedy bude malé Purimspiel a na druhý deň sa budeme spolu modliť. So svojimi predkami sa začal zaoberať dosť neskoro, mal viac ako dvadsaťpäť rokov. Odvtedy uplynulo ďalších dvadsať rokov, v priebehu ktorých publikoval viac románov - esejí o súvislostiach messianizmu a avantgardového umenia. Ukončil štúdiá z histórie judaizmu a na CEU získal titul master. Dnes prednáša na Židovskej univerzite, na ktorej Seminár rabinov oslavuje 130 výročie, kde jedným zo zakladateľom bol jeho pra-praotec hlavný rabin Lipót Löw. Takisto prednáša aj na tzv. Slobodnej univerzite Lubavič.

Klub Šalom v Komárne

Tento deň sme dlho pripravovali, no nie nadarmo. 27. februára nebolo ani jedno prázdne miesto v autobuse, ktorý odchádzal od Bálintovho domu v Budapešti. Vedúca klubu pamät-

níkov Holokaustu pani Kata Kádár zorganizovala výlet pre návštevníkov budapeštianskeho klubu Šalom.

(Pokračovanie na strane 8.)

Séder v Komárne

ŽNO v Komárne aj v tomto roku usporiada tradičnú séderovú večeru – v nedeľu dňa **20. apríla o 18.00** hod v Menház – sála Zoltána Wallensteina.

Kóšer večera je zabezpečená z Budapešti. Účastnícky poplatok je symbolický 50,- Sk, alebo 400 HUF/ osoba. Prihlásiť sa môžete do 11. apríla 2008 na sekretariáte ŽNO alebo na e-mailovej adrese kile@menhaz.sk.

Pokračuje Melamed

Náš vzdelávací program Melamed pokračuje teraz v sobotu 22. marca. ŽNO zabezpečí ubytovanie pre tých, ktorí chcú stráviť šabat v našom meste – prihlášky zašlite do 20. marca na sekretariát, alebo na e-mailovú adresu kile@menhaz.sk.

Program:

Sobota:

09:00-10:00 Učenie sidra a úvod do sveta sobotňajších modlitieb spolu s Györgyom Kozma Kleinom

10:00-11:00 Základy židovstva – zvyky šabatu – Anett Turi

11:15-12:15 Hebrejčina 3.- Anett Turi

12:15-13:00 Slávnostné kiduš v sále Zoltána Wallensteina

Srdečne Vás očakávame!

